

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi a case management

Mgr. Kamila Lišková

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi dle zákona o sociálních službách

- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi jsou terénní, popřípadě ambulantní služby poskytované rodině s dítětem, u kterého je jeho vývoj ohrožen v důsledku dopadů dlouhodobě krizové sociální situace, kterou rodiče nedokáží sami bez pomoci překonat, a u kterého existují další rizika ohrožení jeho vývoje.

Služba obsahuje tyto základní činnosti:

- výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti,
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
- sociálně terapeutické činnosti,
- pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

SAS pro rodiny s dětmi v Karlovarském kraji

Dle registru poskytovatelů sociálních služeb poskytuje
SAS pro rodiny s dětmi v Karlovarském kraji 7
organizací:

- Útočiště, o.p.s.
- Kotec, o.s.
- Český západ, o.s.
- Člověk v tísni, o.p.s.

→ mají sídlo v Karlovarském kraji

SAS pro rodiny s dětmi v Karlovarském kraji

- Alfa Human Service
- Federace rodičů a přátel sluchově postižených o.s.
- Poradna pro občanství, občanská a lidská práva
→ mají sídlo v Praze

Začátky SAS pro rodiny s dětmi v Člověku v tísní, o.p.s.

- Společnost Člověk v tísní působí v Karlovarském kraji od roku 2001.
- Započala s nabídkou terénní sociální práce ve městě Sokolov. Terénní pracovníci pracovali samostatně, řízení centrálou v Praze.
- Zaměřovali se na pomoc lidem ze sociálně vyloučených lokalit . Mapovali tyto lokality a problémy jednotlivých klientů.
- Později se poskytované služby rozšířily o další podpůrné programy pro jedince i rodiny postižené sociálním vyloučením.

Vznik pobočky Sokolov

- Zájem o terénní sociální služby se stále zvyšoval.
- Proto společnost Člověk v tísni zřídila regionální pobočky v několika krajích, včetně Karlovarského.
- To vše v rámci Programů sociální integrace.
- Pobočka Sokolov vznikla v roce 2006. Má samostatné vedení podléhající centrále v Praze.
- Počet zaměstnanců pobočky i lokalit se neustále rozrůstá. Roste také množství poskytovaných služeb.

Kde působíme

- Pobočka Sokolov má nyní 19 zaměstnanců, z toho 5 pracovníků v administrativě.
- Terénní pracovníci začali vedle Sokolova působit v Rotavě, Oloví, Karlových Varech a Chodově.
- Od roku 2009 působíme také v Ostrově a Jáchymově.
- V roce 2010 jsme se rozšířili do Nejdku a Horní Blatné
V roce 2011 dochází k rozšíření působnosti také do Kraslic, Nového Sedla, Hroznětína, Perninku a Abertam.

Poskytované služby ve zkratce

- Terénní sociální práce
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi
- Podpora vzdělávání v rodinách
- Kariéerní poradenství
- Volnočasové aktivity
- Klub matek
- Předškolní klub
- Pořádání dobročinných koncertů

Terénní programy

- Terénní programy byly první poskytovanou službou.
- Služba se zaměřuje na jednotlivce starší 18 let.
- Terénní pracovníci pomáhají klientům řešit aktuální problémy z oblasti bydlení, zaměstnání, financí a mezilidských vztahů.

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

- Službu poskytujeme od roku 2009.
- Zaměřuje se na rodinu jako celek, přičemž je veliká pozornost věnována dětem, aby nebyl ohrožen vývoj dítěte.
- Spolupráce se uzavírá na šest měsíců a poté ji lze dále prodloužit.
- Cílem je dlouhodobě stabilizovat situaci rodiny.

Podpora vzdělávání v rodinách

- Jedná se o doučování dětí ze sociálně slabých rodin.
- Přímo v rodinách vyučují děti proškolení dobrovolníci.
- Jejich úkolem je zapojit do doučování také rodiče a vzbuzovat v nich zájem o vzdělání jejich dítěte.
- Tato služba zlepšuje školní prospěch dětí, jejich motivaci a slouží také jako prevence sociálního vyloučení dětí.

Kariérní poradenství

- Probíhá na základních školách pro žáky osmých a devátých ročníků.
- Lektor žákům pomáhá zamyslet se nad budoucím povoláním a možným dalším studiem.
- Rozšiřuje dětem obzory a zároveň je motivuje k dalšímu studiu.

Volnočasové aktivity

- Konání dětských dnů a sportovních aktivit.
- První odpoledne volnočasových aktivit se uskutečnilo v roce 2009 v prostorách ZŠ Marie Curie Skłodowské v Jáchymově. Na třicet dětí z Rotavy, Karlových Varů, Ostrova a Jáchymova se zúčastnilo zábavného programu. Děti si mohly vyzkoušet chůzi po laně, vyrábět míčky, malovat na dané téma a zabavit se mnohými sportovními aktivitami.
- V roce 2010 se konal fotbalový turnaj ve všech lokalitách, kde působíme. V únoru 2011 dojde k velkému finále.

Volnočasové aktivity

Klub matek

- Klub matek byl otevřen v květnu 2010 v Sokolově.
- Matky zde tráví čas diskusemi, vzdělávacími semináři i kreativním tvořením.

Předškolní klub

- Děti zde tráví čas podobně jako jejich vrstevníci ve školce.
- Děti ze sociálně slabých rodin většinou nechodí do školky a při nástupu do školy jim chybí základní znalosti.
- Cílem tedy je rozvoj dětí ze sociálně slabých rodin, tak aby obstáli na základní škole.

Pořádání dobročinných koncertů

- Koncert SOS Haiti v karlovarském divadle Husovka

Jak jsme financováni

- **Do roku 2006** jsme čerpali finanční prostředky zejména od *Ministerstva práce a sociálních věcí ČR*.
- **Od roku 2006 do roku 2008** jsme byli financováni ze *Společného regionálního operačního programu (SROP)*.
- Dále také od Karlovarského kraje, měst a obcí, kde jsme působili.
- **Od roku 2009** jsme financováni téměř výhradně z *Evropského sociálního fondu*.
- Část prostředků čerpáme z *Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost* díky Individuálnímu projektu Karlovarského kraje a *Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost*.

S kým spolupracujeme

- s úřadem vlády, jednotlivými ministerstvy, městskými a obecními úřady
- českou správou sociálního zabezpečení
- školami, střediskem výchovné péče, pedagogicko-psychologickými poradnami
- lékaři, zdravotními pojišťovnami, probační a mediační službou
- majiteli nemovitostí, exekutory, bankami, nebankovními peněžními institucemi
- jinými neziskovými organizacemi, atd.

Case management – případové konference

- Případová konference je **plánované a koordinované multidisciplinární setkání odborníků**, kteří s rodinou a ohroženým dítětem pracují, pracovali nebo budou pracovat ve své každodenní praxi.
- **Rodiče jsou o konání případové konference předem informováni**, mohou se **zúčastnit celé případové konference nebo její části** (musí mít možnost se k tomu vyjádřit, zda chtějí a co to pro ně znamená).
- Účast rodičů i dětí je třeba vždy předem zvažovat a **individuálně naplánovat** (musí se dávat pozor, aby nebyly traumatizováni, je vhodné, aby u sebe měly někoho, jako psych. podporu).

Cílem případové konference je zajistit:

- **objektivní posouzení** aktuální situace z perspektivy více pohledů multidisciplin. týmu
- **stanovení cíle**, ke kterému sanace rodiny vede, s prostorem pro jeho redefinici a jasným
- **časovým ohraničením**
- **stanovení dílčích cílů a reálných kroků** v konkrétním časovém horizontu
- **určení dílčí zodpovědnosti** zúčastněných subjektů
- **koordinaci multidisciplinární spolupráce** s rodinou
- **zamezení živelnosti** v práci s rodinou
- **určení pravidel pro vyhodnocování** a termínu další případové konference

Výstupem z případové konference a zároveň osnovou pro další týmovou spolupráci je

individuální plán sanace rodiny.

Příklady situací, kdy lze svolat případovou konferenci, je-li dítě:

- **doma ve vlastní rodině**, nemá podaný návrh na nařízení ÚV, nebo toto jednání není soudem ukončeno, ale je v situaci, která vyžaduje podporu k odstranění příčin vedoucích pravděpodobnosti jeho odebrání
- **doma ve vlastní rodině s pravomocně nařízenou ústavní výchovou**, kdy je připravováno na nástup do ÚV
- **odebráno z rodiny** na základě předběžného opatření
- **na začátku pobytu v zařízení pro výkon ÚV**
- **v průběhu pobytu v zařízení pro výkon ÚV**
- **připravováno na návrat ze zařízení pro výkon ÚV domů** nebo do náhradní rodinné péče za účasti vlastní rodiny

Příklady rizik případových konferencí

- souhlas X nesouhlas rodičů
- konflikty mezi pracovníky (v případě potřeby probíhá hlasování)
- mlčenlivost
- nemožnost dalšího svolávání
- neochota odborníků účastnit se
- špatný odhad času, výběr prostor

Příklady rizik případových konferencí mezi odborníky

- čas
- vzdálenost
- nad rámec povinností odborníků
- nedůležité, bez pochopení smyslu
- personální důvody
- finanční důvody
- ochrana osobních údajů
- blok nebo nedůvěra ze strany klientů vůči odborníkům
- obava o profesní prestiž
- konflikty, jiné názory
- neznalost situace

Příklady odborníků a institucí, které se účastní případových konferencí

- škola (třídní učitel, asistent pedagoga, výchovný poradce, ředitel a jeho zástupce apod.)
- zdrav. zařízení (pediatr, obvodní lékař, psycholog, psychiatr, nemocnice, terapeut apod.)
- policie (ve vztahu k dětem i dospělým, městská, státní, kriminální)
- pedagog. psych. poradna (PPP), středisko vých. péče (SVP), speciální pedagog. centrum (SPC)
- probační a mediační služba
- neziskové organizace
- dětské domovy a další zařízení ústavní výchovy
- státní zástupce, soudce
- oddělení sociálně právní ochrany dětí
- rodinné poradny

Role v rámci případové konference

- **Iniciátor** – ten, kdo případovou konferenci navrhuje (je lepší, když iniciátor a svolavatel je OSPOD, protože např. nezisková organizace nemá takovou podporu)
- **Svolavatel** – ten, kdo případovou konferenci a jednotlivé účastníky svolává, domlouvá čas, místo, posílá pozvánky, pojmenovává cíl, zajistí, kdo bude informovat rodiče, probírá jejich očekávání, probírá také očekávání odborníků

- **Koordinátor** – ten, kdo celou případovou konferenci koordinuje, vyhodnocuje, shromažďuje informace, rozesílá zápisy účastníkům, informuje všechny účastníky o změnách v situaci, zajišťuje spolupráci týmu
- **Moderátor** – ten, kdo případovou konferenci moderuje, má na starost úvod, informuje kdy a jaká rodina bude přítomna, seznámení s cílem, kdo má jaká očekávání, hlídá čas, vrací k tématu, hlídá zápis, řeší technické záležitosti, měl by to být někdo mimo dění
- **Zapisovatel** – ten, kdo zapisuje případovou konferenci (v průběhu nebo pak), připomínky odborníků, rodičů + jejich reakce, sepisuje výstup a konsensus

Individuální plán sanace rodiny obsahuje

- **konkrétní změny** v situaci dítěte a rodiny (proč – tedy přehled klientových potřeb a příležitostí k jejich naplnění)
- **konkrétní pracovní body** (co - tedy krátkodobé až střednědob. cíle)
- **konkrétní kroky** (jak - tedy kroky k dosažení cílů)
- **silné stránky + rizika** konkrétních pracovních bodů a kroků
- **zodpovědnost** – rodiče, dítě, ostatní zúčastnění odborníci (kdo)
- **konkrétní časové období** (do kdy)
- jak, kdy a kým je získávána **zpětná vazba** o jeho plnění
- kdo svolává **další případovou konferenci**, na kdy a koho dalšího případně pozveme
- kdo bude rodinu a/nebo dítě o individuálním plánu **informovat**